EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 22.2.2019.
COM(2019) 87 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM

par to, kā tiek īstenota un darbojas Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīva 2014/33/ES par dalībvalstu tiesību aktu saskaņošanu attiecībā uz liftiem un liftu drošības sastāvdaļām

{SWD(2019) 26 final}

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM

par to, kā tiek īstenota un darbojas Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīva 2014/33/ES par dalībvalstu tiesību aktu saskaņošanu attiecībā uz liftiem un liftu drošības sastāvdaļām

1. IEVADS

Direktīva 2014/33/ES par liftiem un liftu drošības sastāvdaļām[1] ("direktīva") tika pieņemta 2014. gada 26. februārī. Eiropas Savienības (ES) tiesiskais regulējums attiecībā uz liftiem sākotnēji tika ieviests ar divām direktīvām — 1984. gada 17. septembra Direktīvu 84/528/EEK par celšanas un mehāniskās pārvietošanas ierīcēm[2] un 1984. gada 17. septembra Direktīvu 84/529/EEK par elektriski, hidrauliski un elektrohidrauliski darbināmiem liftiem[3]. No 1999. gada 1. jūlija abas direktīvas tika atceltas ar 1995. gada jūnija Direktīvu 95/16/EK par liftiem[4], kas vēlāk tika aizstāta ar Direktīvu 2014/33/ES.

Direktīvas mērķis ir:

- sasniegt liftu lietotāju, uzstādītāju un tehniskās apkopes personāla augstu aizsardzības līmeni visā ES un
- veicināt pareizu iekšējā tirgus darbību, saskaņojot dalībvalstu tiesību aktu aspektus attiecībā uz liftu tehnisko stāvokli un drošību.

Direktīvas 46. pantā paredzēts, ka Komisija iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par šīs direktīvas īstenošanu un darbību. Šis ziņojums jāizstrādā, apspriežoties ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, un attiecīgā gadījumā jāpapildina ar priekšlikumu šīs direktīvas pārskatīšanai.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, Komisija ir novērtējusi direktīvu, izmantojot ārēju pētījumu par direktīvas novērtēšanu[5], kurā ietvertas vairākas apspriešanās ar ieinteresētajām personām[6] un citi datu avoti[7].

---

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīva 2014/33/ES par dalībvalstu tiesību aktu saskaņošanu attiecībā uz liftiem un liftu drošības sastāvdaļām (OV L 96, 29.3.2014., 251. lpp.).

[2] Padomes 1984. gada 17. septembra Direktīva 84/528/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz kopīgiem noteikumiem par celšanas un mehāniskās pārvietošanas ierīcēm (OV L 300, 19.11.1984., 72. lpp.).

[3] Padomes 1984. gada 17. septembra Direktīva 84/529/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz elektriski darbināmiem liftiem (OV L 300, 19.11.1984., 86. lpp.).

[4] Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 29. jūnija Direktīva 95/16/EK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz liftiem (OV L 213, 7.9.1995., 1. lpp.).

[5] Nobeiguma ziņojums, ko veicis *Technopolis Consulting Group Belgium* vadīts konsorcijs, pieejams tīmekļvietnē https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/9f1a5907-e539-11e7-9749-01aa75ed71a1/.

[6] Ārējā konsultanta pētījuma sagatavošanai rīkotās apspriešanās:
- sabiedriskā apspriešana tiešsaistē (2016. gada jūnijs–2017. gada janvāris),
- vairāki mērķorientēti apsekojumi,
- seminārs, kas notika saistībā ar dalībvalstu darba grupu liftu jautājumos, un
- intervijas ar nozares pārstāvjiem, tostarp mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), paziņotajām struktūrām un iestādēm.

Novērtējums tika apspriests Komisijas starpdienestu koordinācijas grupas sanāksmēs.

Novērtējums ir sagatavots dienestu darba dokumentā (*Staff Working Document* — "*SWD*")[8], kas pievienots šim ziņojumam. Tā kā direktīvu novērtēja laikā, kad vēl nebija pagājuši trīs gadi pēc tam, kad bija jāsāk piemērot valstu tiesību aktus, ar kuriem tā transponēta, pieejamie pierādījumi ir samērā ierobežoti. Tomēr, tā kā Direktīvas 2014/33/ES pamatā ir vienkārša Direktīvas 95/16/EK saskaņošana ar jaunā tiesiskā regulējuma (JTR) Lēmumu Nr. 768/2008/EK[9], neveicot pēc būtības lielas izmaiņas, novērtējumā tika aptverts arī periods pirms pašreizējās direktīvas stāšanās spēkā, t. i., laikposms no 1999. gada 1. jūlija līdz 2014. gada 19. aprīlim, uz ko attiecās Direktīva 95/16/EK.

Novērtējumā ir izvērtēti Liftu direktīvas darbības rezultāti, pamatojoties uz to, cik lielā mērā tā atbilst saviem mērķiem (lietderību), tās efektivitāti (īpašu vērību pievēršot regulatīvajām — tostarp administratīvajām — izmaksām un ieguvumiem un vienkāršošanas potenciālam), tās saskaņotību ar citiem ES tiesību aktiem, tās svarīgumu salīdzinājumā ar ieinteresēto personu vajadzībām un tās ES pievienoto vērtību.

2. DIREKTĪVAS MĒRĶIS UN GALVENIE NOTEIKUMI

Šajā direktīvā ir noteikts tiesiskais regulējums attiecībā uz liftu un liftu drošības sastāvdaļu laišanu tirgū un liftu nodošanu ekspluatācijā.

Direktīvas divi galvenie mērķi ir šādi:

- nodrošināt liftu un liftu drošības sastāvdaļu brīvu apriti visā ES, veicinot minēto produktu iekšējā tirgus efektīvu darbību. Piemēram, dalībvalstīm ir jāļauj to teritorijā tirgot liftus un liftu drošības sastāvdaļas, kas atbilst šīs direktīvas prasībām;
- garantēt, ka lifti un liftu drošības sastāvdaļas, uz kuriem attiecas direktīva, ir droši lietotājiem un tehniskās apkopes personālam, tādējādi uzlabojot šo grupu veselību un drošību.

Ar šo direktīvu saskaņo noteikumus, kas saistīti ar liftiem un liftu drošības sastāvdaļām, un tās pamatā ir "jaunās pieejas" principi, kas nozīmē, ka tajā paredzētas vienīgi veselības un drošības pamatprasības (VDP), kuras attiecas uz tirgū esošiem liftiem un to drošības sastāvdaļām un kurām tiem ir jāatbilst.

Galvenie noteikumi ir saistīti ar darbības jomu un definīcijām, uzņēmēju pienākumiem, atbilstības novērtēšanas procedūrām, VDP un tirgus uzraudzību, proti:

- attiecībā uz darbības jomu un definīcijām — direktīvas darbības joma, jēdzienu "lifta uzstādītājs", "liftu drošības sastāvdaļu ražotājs", "laišana tirgū", "pieejamība tirgū" u. c. definēšana;
- attiecībā uz uzņēmēju pienākumiem — saskaņā ar JTR Lēmumu Nr. 768/2008/EK veikta uzstādītāju, ražotāju, pilnvaroto pārstāvju, importētāju un izplatītāju pienākumu

---

[7] Pieejamās oficiālās statistikas (*Eurostat, Prodcom* un datubāzes *Amadeus*) analīze, pētījumi, nozares apvienību sniegtā informācija, uzņēmēju gada ziņojumi, valstu pētījumos gūtā informācija par negadījumiem un valstu ziņojumi par tirgus uzraudzību.

[8] Komisijas dienestu darba dokuments "*Evaluation of the Lift Directive 2014/33/EU*" (SWD(2019)26 *Final*).

[9] Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 9. jūlija Lēmums Nr. 768/2008/EK par produktu tirdzniecības vienotu sistēmu un ar ko atceļ Padomes Lēmumu 93/465/EEK (OV L 218, 13.8.2008., 82. lpp.).

noteikšana, kā arī konkrētu noteikumu paredzēšana par, piemēram, informācijas divvirzienu plūsmu starp personu, kas ir atbildīga par ēkas konstrukciju, un lifta uzstādītāju;

- attiecībā uz atbilstības novērtēšanas procedūrām — noteikumi par paziņoto struktūru paziņošanas procedūrām, paziņotajām struktūrām piemērojamie kritēriji un atbilstības novērtēšanas procedūras;
- attiecībā uz VDP — sasniedzamo veselības un drošības mērķu, tostarp noteikumu par liftu pieejamības nodrošināšanu invalīdiem un saspiešanas riska novēršanu, definēšana;
- attiecībā uz tirgus uzraudzību — noteikumi saskaņā ar JTR Lēmumu Nr. 768/2008/EK, tostarp Savienības tirgus uzraudzība un to liftu un liftu drošības sastāvdaļu kontrole, kuri nokļūst Savienības tirgū, procedūras darbībām ar liftiem un liftu drošības sastāvdaļām, kuras rada apdraudējumu valsts līmenī, Savienības drošības procedūra utt.

3. TRANSPONĒŠANA UN ĪSTENOŠANA

Lai nodrošinātu šo mērķu sasniegšanu, ar direktīvu tika saskaņoti atsevišķi dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu aspekti attiecībā uz liftiem un to drošības sastāvdaļām. Dalībvalstīm tās noteikumi ir jātransponē un jāīsteno.

Direktīva visās dalībvalstīs ir transponēta vienādi. Nav nekādu pierādījumu par sarežģījumiem transponēšanā, izņemot vienu jautājumu, kas konstatēts novērtējuma pētījumā attiecībā uz VDP 2.2. iedaļas trešajā daļā paredzētā "iepriekšējā apstiprinājuma" noteikuma transponēšanu. Šis punkts sīkāk apspriests turpmākajā 4.2. iedaļā.

Runājot par tās īstenošanu, dalībvalstīs tika konstatētas vairākas nelielas neatbilstības attiecībā uz izmantotajām definīcijām, veidu, kā tiek ieviesta divvirzienu informācijas plūsma starp lifta uzstādītāju un personu, kas ir atbildīga par darbu pie ēkas, noteikumiem par liftu pieejamību invalīdiem, iespēju dot iepriekšēju apstiprinājumu, lai novērstu saspiešanas risku, atbilstības novērtējumu, EK tipa pārbaudes sertifikātiem un tirgus uzraudzības praksi.

Termina **"uzstādītājs" definīciju**, kas noteikta direktīvā, ir transponējušas 26 dalībvalstis. Igaunijas tiesību aktos sākotnēji bija iekļauta atšķirīga definīcija, kurā "uzstādītājs" bija minēts kā "ražotājs". Termina "ražotājs" izmantošana termina "uzstādītājs" vietā neietekmēja direktīvas piemērošanu. Turklāt Igaunijas tiesību aktos, ar kuriem transponē Direktīvu 2014/33/ES, arī tagad ir minēts termins "ražotājs".

Ar direktīvas 6. panta 1. punktu tika ieviesta **informācijas divvirzienu plūsma**, kas nodrošina, ka persona, kas ir atbildīga par darbu pie ēkas, un lifta uzstādītājs viens otram sniedz vajadzīgo informāciju un veic atbilstīgos pasākumus, lai nodrošinātu lifta pareizu darbību un izmantošanas drošumu. Šis pants ir transponēts tieši tā, kā tas ir noteikts 26 dalībvalstu tiesību aktos. Gan Austrijas, gan Ungārijas tiesību aktos ir paredzēti īpaši mehānismi, kas garantē šo informācijas plūsmu. Minētās nelielās atšķirības neietekmē direktīvas piemērošanu.

Divdesmit dalībvalstis savos valsts transponēšanas tiesību aktos ir iekļāvušas noteikumus, kas attiecas uz **liftu pieejamību invalīdiem**, transponējot šos noteikumus tieši tā, kā tie ir noteikti

direktīvā. Pārējās astoņas dalībvalstis ir iekļāvušas liftu pieejamības noteikumus galvenokārt valsts būvnoteikumos. Vairums dalībvalstu savos valsts būvnoteikumos ir izstrādājušas papildu vai konkrētākus noteikumus ēku pieejamības regulēšanai. Šis aspekts ietilpst valstu kompetencē[10].

Divdesmit dalībvalstis ir tieši transponējušas direktīvas VDP 2.2. iedaļas trešo daļu[11], ar ko īpašos gadījumos, sevišķi esošajās ēkās, dalībvalstīm ir ļauts dot "**iepriekšēju apstiprinājumu**" pieņemt citus piemērotus līdzekļus, lai novērstu saspiešanas risku, nevis atstāt aiz lifta kabīnes gala stāvokļiem brīvu telpu. Četrās dalībvalstīs "iepriekšēju apstiprinājumu" var piemērot vienīgi tad, ja lifts ir jāuzstāda "esošās ēkās", kur pastāv strukturāli ierobežojumi. Dalībvalstu praksē šis apstiprinājums tiek īstenots atšķirīgi. Ņemot vērā dažādus projekta risinājumus, kuru pamatā ir atšķirīgas tehnoloģijas, "iepriekšējā apstiprinājuma" procedūra ļauj uzstādītājiem izmantot alternatīvus līdzekļus, lai novērstu saspiešanas risku. Tomēr atšķirības dalībvalstu piemērotajos kritērijos apgrūtina uzstādītājiem informācijas atrašanu par valstu īstenošanas praksi. Šādas prakses ietekme uz direktīvas darbību ir turpmāk apspriesta 4.2. iedaļā.

Atbilstības novērtēšanas procedūras, kas jāpiemēro drošības sastāvdaļu ražotājiem un liftu uzstādītājiem, kā noteikts direktīvas 15. un 16. pantā, ir transponētas un tiek īstenotas visās dalībvalstīs. Dažas ieinteresētās personas ziņoja, ka uzstādītājiem dažreiz tika lūgts sniegt jaunus pierādījumus par liftu atbilstību papildus **EK tipa pārbaudes sertifikātiem**. Šādi īstenošanas jautājumi ir izslēgti, jo jaunajā Direktīvā 2014/33/ES tika grozīts tipa pārbaudes sertifikātu saturs.

Tirgus uzraudzība ir būtisks tiesību aktu īstenošanas instruments un pamatojas uz pasākumiem, ar ko pārbauda, vai produkti atbilst attiecīgajām VDP un vai neatbilstīgi produkti ir padarīti atbilstīgi vai izņemti/atsaukti no tirgus. Direktīvā 95/16/EK nebija paredzētas īpašas procedūras. Tirgus uzraudzības sistēma ir izveidota ar Regulu (EK) Nr. 765/2008, un Direktīvā 2014/33/ES ir ietverti īpaši noteikumi par tirgus uzraudzību, balstoties uz šo sistēmu. Novērtējumā apliecināts, ka dalībvalstīs tirgus uzraudzība ir īstenota atšķirīgi, ņemot vērā stratēģijas, uzraudzības pasākumu apmēru un pārbaužu biežumu un veidus.

Paziņoto struktūru paziņošanas procedūras, kas definētas direktīvas 28. pantā, dažādās dalībvalstīs ir īstenotas atšķirīgi. Akreditācija ir vēlamākais līdzeklis, kā pierādīt paziņoto struktūru tehniskās spējas[12], un 19 dalībvalstis ir transponējušas šo pantu, padarot

---

[10] Piemēram, Francijā, Īrijā, Spānijā, Zviedrijā un Apvienotajā Karalistē būvnoteikumiem "pieejamu" pasažieru liftu jomā jāatbilst saskaņotajam standartam EN 81-70. Polijā valsts būvnoteikumos ir iekļauti īpaši noteikumi par liftu pieejamības nodrošināšanu invalīdiem, kuri saskaņoti ar Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas sniegtās deklarācijas ieteikumiem. Kipras, Itālijas un Latvijas būvnoteikumos paredzētas īpašas prasības par lifta kabīnes izmēriem, ierīkotām tālruņu ierīcēm un liftu vadības paneļu precīzu atrašanās vietu. Spānijas, Latvijas un Itālijas vietējos noteikumos ir paredzētas tādas papildu prasības kā Braila raksta sistēmas izmantošana.

[11] "*Lifti jāprojektē un jākonstruē tā, lai novērstu saspiešanas risku, kabīnei atrodoties kādā no gala stāvokļiem. To var panākt, atstājot aiz gala stāvokļiem brīvu telpu.*
Tomēr īpašos gadījumos, sevišķi esošajās ēkās, ja nav iespējams to veikt šādi, dalībvalstis var dot iepriekšēju apstiprinājumu citiem piemērotiem līdzekļiem, kas paredzēti, lai novērstu šo risku."

[12] http://ec.europa.eu/growth/single-market/goods/building-blocks/accreditation_en.

akreditāciju[13] par obligātu pasākumu. Ja akreditācija netiek izmantota, paziņotās struktūras iesniedz paziņojošajai iestādei visus dokumentāros pierādījumus, kas nepieciešami, lai apstiprinātu tās atbilstību attiecīgajām prasībām. Paziņošanas procedūru īstenošanas atšķirības neietekmē direktīvas piemērošanu.

4. NOVĒRTĒJUMA GALVENIE KONSTATĒJUMI

4.1. Svarīgums

Novērtējumā tika secināts, ka direktīvas sākotnējie mērķi šobrīd ir tikpat aktuāli, cik tie bija direktīvas sākotnējās ierosināšanas laikā. Jo īpaši joprojām ļoti aktuāli ir mērķi saistībā ar liftu lietotāju, uzstādītāju un tehniskās apkopes personāla augsta drošības līmeņa nodrošināšanu un liftu un to drošības sastāvdaļu brīvu apriti.

Kopumā direktīva ir skaidri uztverama. Tomēr novērtējumā tika atklāts, ka ir jāizpēta veids, kā uzlabot direktīvas darbības jomas skaidrību attiecībā uz ekspluatācijā esošo liftu galvenajām modifikācijām, kas veicinātu šīs direktīvas, nevis valstu tiesību aktu piemērošanu, direktīvā izmantotā termina "uzstādītājs" definēšanu lifta "ražotāja" vietā un jēdzienu "nodošana ekspluatācijā" un "laišana tirgū" definēšanu. Saistībā ar "iepriekšējā apstiprinājuma" noteikumiem tika paustas bažas, no vienas puses, par nesaskaņotiem kritērijiem, ko izmanto dalībvalstis, lai piešķirtu vai atteiktu iepriekšēju apstiprinājumu, un kas rada pamatu atšķirīgai praksei, un, no otras puses, par iespēju, ka visā ES varētu parādīties dažādi drošības standarti. Atsevišķas problēmas tika konstatētas arī attiecībā uz noteikumu skaidrību par liftu pieejamību invalīdiem sakarā ar to, ka visai ēkai piemēro dažādas valsts pieejamības prasības, savukārt liftu pieejamību regulē ar direktīvu.

Novērtējumā apliecināts, ka direktīva darbības jomas ziņā ne tikai attiecas uz produktu brīvu apriti, bet ir arī piemērots politikas instruments, lai kopumā novērstu jaunos riskus, ko rada ar liftiem saistītā tehnoloģiju attīstība. Saskaņā ar jauno pieeju direktīvā ir noteikti tikai novēršamie riski un sasniedzamie drošības mērķi, uzticot ražotājiem un uzstādītājiem izraudzīties tehniskos risinājumus, kas atbilst tiesību aktiem. Tas ļauj liftu nozarē parādīties inovācijām.

4.2. Lietderība

ES iekšējās un ārējās tirdzniecības vērtības stabilais izaugsmes temps ir stingra norāde par to, ka direktīva, saskaņojot attiecīgos valstu tiesību aktus, faktiski ir veicinājusi liftu un to drošības sastāvdaļu iekšējā tirgus sekmīgu darbību. Direktīvas lietderību vēl vairāk uzlaboja tās nodrošinātā juridiskā noteiktība un pārredzamība. Dati par negadījumiem ES saistībā ar liftiem ir sadrumstaloti un nesatur sīkāku informāciju. Tādējādi šie dati var sniegt vienīgi atlasītas un epizodiskas norādes par laika gaitā notiekošo negadījumu skaitu un tendencēm. Kopumā, analizējot to negadījumu sarūkošo skaitu, kuros iesaistīts tehniskās apkopes personāls, un ņemot vērā ekspluatācijā esošo liftu skaitu, var secināt, ka ar direktīvu ir

[13] Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 765/2008 2. pantu "*"akreditācija" ir valsts akreditācijas struktūras atestācija, ka atbilstības novērtēšanas struktūra atbilst saskaņotajos standartos noteiktajām prasībām un attiecīgā gadījumā — jebkurām papildu prasībām, tostarp atbilstīgajās nozaru sistēmās izklāstītajām, lai veiktu īpašas atbilstības novērtēšanas darbības*".

izdevies palielināt liftu drošību. Ciktāl tas attiecas uz lietotājiem, tie dati, kas sniegti pieejamos valstu ziņojumos, liecina, ka direktīvas ietekme nekādā gadījumā nav negatīva un ka direktīva pat varētu dot nelielu ieguldījumu liftu drošības līmeņa uzlabošanā.

Novērtējumā arī secināts, ka **atbilstības novērtēšanas procedūras** izrādījās pietiekamas, lai nodrošinātu lietotāju un tehniskās apkopes personāla veselības un drošības visaugstāko līmeni. To lielā mērā ir atzinušas ieinteresētās personas, un tas ir saistīts ar paziņoto struktūru turpmāk veikto kontroli.

Cita starpā, termina **"uzstādītājs" definīcija**, jēdzieni "liftu **laišana tirgū**" un "liftu **nodošana ekspluatācijā**", 6. panta 1. punktā paredzētais noteikums par **informācijas divvirzienu plūsmu** un iepriekš 3. iedaļā aplūkotās **paziņoto struktūru paziņošanas procedūras** ir sīkāk precizēti pārskatītajā Liftu direktīvas 2014/33/ES piemērošanas rokasgrāmatā[14] (turpmāk "Liftu rokasgrāmata"), kuras skaidrību ir plaši atzinušas ieinteresētās personas. Turklāt "Zilajā rokasgrāmatā"[15] ir sniegts skaidrojums par Savienības produktu saskaņošanas tiesību aktu — piemēram, Direktīvas 2014/33/ES — saskaņotu piemērošanu.

Tomēr novērtējumā tika izcelti daži faktori, kas ierobežo direktīvas lietderību. Attiecībā uz "**iepriekšējā apstiprinājuma**" procedūru dalībvalstis ir ieviesušas atšķirīgas valsts prakses, tādējādi apgrūtinot liftu uzstādītājiem informācijas atrašanu par valstu apstiprināšanas procedūrām un piemērotajiem kritērijiem. Direktīvā lifta uzstādītājiem ir atstāta rīcības brīvība saspiešanas riska novēršanai, un problēma, ar ko saskaras dalībvalstu iestādes, piešķirot iepriekšējo apstiprinājumu, ir pārredzamības un noteiktības trūkums. Izvērtējumā secināts, ka, lai gan "iepriekšējs apstiprinājums" atbilst jaunajai pieejai, Liftu rokasgrāmatā pašlaik nav sniegti pietiekami detalizēti norādījumi par šo procedūru.

Attiecībā uz **liftu pieejamību invalīdiem** visā ES ir ieviesti dažādi noteikumi par liftu pieejamību. Tomēr liftu pieejamības prasības ir saskaņotas, izmantojot direktīvu, savukārt ēku pieejamība ietilpst dalībvalstu kompetencē. Lai gan lielākā daļa ieinteresēto personu neuztver valstu noteikumus par pieejamību kā tādus, kas apgrūtina vai kavē iekšējo tirgu, Liftu rokasgrāmatu varētu izmantot, lai sīkāk precizētu kompetenču sadalījumu.

Dalībvalstīs pastāvošās atšķirības **tirgus uzraudzības** īstenošanā tika konstatētas saistībā ar stratēģijām, uzraudzības pasākumu apmēru, pārbaužu biežumu un veidu, kā arī sankciju līmeni, un tas negatīvi ietekmē direktīvas vispārējo lietderību. Tomēr savāktie pierādījumi liecina, ka tirgū laisto liftu un to drošības sastāvdaļu neatbilstības līmenis patiesībā ir ārkārtīgi zems. Šis pozitīvais sasniegums ir saistīts ar paziņoto struktūru spēcīgo un pozitīvo nozīmi atbilstības novērtēšanas procesā, darbojoties kā "gala kontrolieriem", kas pārbauda produkta atbilstību direktīvas prasībām. Turklāt jaunā, ar JTR saskaņotā Direktīva 2014/33/ES ir ievērojami uzlabojusi liftu tirgus uzraudzības sistēmu, jo ir ieviesti daudz visaptverošāki noteikumi tirgus uzraudzības jomā.

Saskaņotu standartu izstrāde ir bijusi būtiska, lai nodrošinātu efektīvu direktīvas piemērošanu. Tos, nenoliedzami, lielākoties izmanto kā visizplatītākos līdzekļus, lai pierādītu atbilstību VDP. Izmantojot pieņēmumu par atbilstības mehānismu, saskaņotie standarti ļauj

[14] https://ec.europa.eu/docsroom/documents/29961.

[15] "Zilā rokasgrāmata" par ES produktu noteikumu īstenošanu, 2016. gads (2016/C 272/01).

ražotājiem un uzstādītājiem izvairīties no papildu izmaksām, lai pārbaudītu to risinājumu atbilstību prasībām, kas ir alternatīvi standartos paredzētajiem risinājumiem. Galvenokārt šā iemesla dēļ uzņēmēji brīvprātīgi saskaņotos standartus *de facto* uztver kā saistošus. Tas jo īpaši attiecas uz MVU, kuriem nav pietiekamu resursu, lai pārbaudītu tehniskus risinājumus, kas ir alternatīvi standartos paredzētajiem. Vēl viens jautājums attiecas uz dažkārt ilgstošo procedūru, kas bija vajadzīga Eiropas Standartizācijas komitejai (*CEN*) saskaņotu standartu izstrādei un kas netieši norāda, ka standarti, iespējams, ne vienmēr spēj tikt galā ar tehnikas progresa ātrumu. MVU varētu arī atrasties potenciāli nelabvēlīgākā situācijā saistībā ar veidu, kā standarti tiek izstrādāti, jo šis process nav pietiekami pārredzams un iekļaujošs. Lai gan Komisija ir apņēmusies iesaistīt standartizācijas darbībās pēc iespējas plašāku ieinteresēto personu loku, jautājums par MVU pārstāvību saskaņoto Eiropas standartu izstrādes procesā attiecas uz tādu atbilstīgo Eiropas standartizācijas organizāciju (ESO) iekšējo organizāciju, kas ir neatkarīgas privātas struktūras.

4.3. Efektivitāte

Nav skaidra skatījuma par direktīvas vispārējo ietekmi uz uzņēmumu izmaksām, jo nav bijis iespējams rekonstruēt pamatscenāriju vai noteikt citus salīdzinājuma kritērijus. Turklāt ir pieejami ļoti ierobežoti dati par laiku pirms šīs direktīvas stāšanās spēkā. Ieinteresētās personas, kas novērtējuma ietvaros bija iesaistītas apspriešanā, nesniedza kvantitatīvas aplēses par direktīvas ietekmi un nespēja noteikt tiešu cēloņsakarību starp tās stāšanos spēkā un pārdošanas apjomu pieaugumu. Tādēļ analīzes pamatā ir izmantota kvalitatīva informācija.

Pamatojoties uz pieejamajiem kvalitatīvajiem datiem, šķiet, ka kopumā direktīva atsver visu ieinteresēto personu kategoriju izmaksas un ieguvumus. Turklāt nav pierādījumu, ka direktīvas radītās atbilstības izmaksas pieauga salīdzinājumā ar laikposmu līdz 1999. gadam. Jebkurā gadījumā, saskaņojot dažādus valstu režīmus, ar šo direktīvu tiek vienkāršotas administratīvās un atbilstības prasības attiecībā uz liftu un to drošības sastāvdaļu pārdošanu ārzemēs. Šajā sakarā šķiet, ka vairs nav nekādu iespēju veikt turpmāku vienkāršošanu. Tomēr jānorāda, ka ieguvumi no vieglas piekļuves iekšējam tirgum nešķiet vienmērīgi sadalīti — lielāki uzņēmumi iegūst no saskaņošanas daudz vairāk nekā MVU sakarā ar to orientāciju uz ES iekšējo eksportu. Tas attiecas gan uz MVU uzņēmējiem, gan MVU paziņotajām struktūrām.

Visbeidzot, pieejamie statistikas dati liecina par to, ka pēdējos gados samazinās to ar liftiem saistīto negadījumu skaits, kuros iesaistīts tehniskās apkopes personāls, un tas varētu likt domāt par liftu drošības palielināšanos. Diemžēl pieejamā negadījumu statistika neļauj noteikt tiešu cēloņsakarību starp direktīvu un liftu drošības palielināšanos, jo statistikā netiek nošķirti ekspluatācijā esoši veci lifti un lifti, kas laisti tirgū saskaņā ar direktīvu, un parasti netiek norādīts negadījumu cēlonis.

4.4. Saskaņotība

Kopumā var uzskatīt, ka direktīva atbilst citiem ES tiesību aktiem, un šajā sakarā nav atklātas nekādas problēmas. Netika konstatēts neviens pierādījums par neatbilstībām starp direktīvu un citiem ES tiesību aktiem, kas attiecas uz liftiem, jo īpaši ņemot vērā Direktīvu 2006/42/EK

par mašīnām[16], Regulu (ES) 2016/424 par trošu ceļu iekārtām[17] un Regulu (ES) Nr. 305/2011 par būvizstrādājumiem[18]. Tomēr mijiedarbība starp šīm direktīvām ne vienmēr ir pilnīgi skaidra.

Starp direktīvu un valstu būvniecības tiesību aktiem neradās būtiskas pretrunas. Runājot par direktīvas iekšējo saskaņotību, lifta uzstādītājiem un drošības sastāvdaļu ražotājiem izvirzītās prasības kopumā var uzskatīt par skaidrām, kā arī nav konstatēta neviena noteikuma pārklāšanās.

4.5. ES pievienotā vērtība

ES pieeja joprojām ir piemērotākais risinājums, un tai ir lielākas iespējas sasniegt direktīvā noteiktos mērķus nekā valstu līmeņa pieejām. Faktiski direktīva, saskaņojot ar liftu nozari saistītos valstu tiesību aktus, samazināja regulatīvo sadrumstalotību starp dalībvalstīm, un tas sekmēja gan iekšējā tirgus darbību, gan pozitīvi ietekmēja liftu drošību. Vairums ieinteresēto personu atzīst direktīvas ES pievienoto vērtību, jo īpaši tādās jomās kā liftu un to drošības sastāvdaļu brīvas aprites veicināšana un to drošības palielināšana.

5. SECINĀJUMI UN TURPMĀKĀ RĪCĪBA

Novērtējuma rezultāts ir pozitīvs. Savāktie pierādījumi apstiprina to, ka direktīva darbojas labi un tās mērķi kopumā ir sasniegti. Tāpat direktīva ir uzskatāma par efektīvu līdzekli, lai izveidotu Savienības mēroga saskaņotu sistēmu liftiem un to drošības sastāvdaļām. Nav konstatēts neefektivitātes vai vienkāršošanas potenciāls, saistībā ar kuru nepieciešami grozījumi tiesību aktos. Turklāt tiek uzskatīts, ka direktīva ir saskaņota un svarīga, kā arī skaidri nodrošina pievienoto vērtību ES līmenī.

Tomēr ir atklāti vairāki konstatējumi, kas ietekmē direktīvas darbību. Šajā sakarā ir jānošķir, no vienas puses, aspekti, kas saistīti ar direktīvas īstenošanu un tādējādi prasa uzlabot tās īstenošanu, un, no otras puses, faktori, kas, iespējams, pieprasītu mainīt tās darbības jomu un/vai produktu prasības, izmantojot likumdošanas procesu.

Ņemot vērā novērtējuma rezultātus, nav pietiekami daudz elementu, lai secinātu, ka direktīva būtu jāpārskata. Tomēr Komisija uzskata, ka uz novērtēšanas procesā konstatētajiem jautājumiem varētu atbildēt, turpinot uzlabot direktīvas vienotu īstenošanu, jo īpaši piemērojot tādus ieteikuma pasākumus kā koordinācijas uzlabošana un norādījumu pilnveidošana.

Tāpat ir svarīgi nodrošināt, lai visiem uzņēmējiem un paziņotajām struktūrām būtu darīta pieejama jaunākā informācija par dalībvalstu apbūvētās vides pieejamības prasībām un pieejām "iepriekšējā apstiprinājuma" procedūras transponēšanas jomā.

---

[16] Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 17. maija Direktīva 2006/42/EK par mašīnām un ar kuru groza Direktīvu 95/16/EK (pārstrādātā redakcija) (OV L 157, 9.6.2006., 24. lpp.).

[17] Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 9. marta Regula (ES) 2016/424 par trošu ceļu iekārtām un ar ko atceļ Direktīvu 2000/9/EK (OV L 81, 31.3.2016., 1. lpp.)

[18] Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 9. marta Regula (ES) Nr. 305/2011, ar ko nosaka saskaņotus būvizstrādājumu tirdzniecības nosacījumus un atceļ Padomes Direktīvu 89/106/EEK (OV L 88, 4.4.2011., 5. lpp.).

Turklāt, lai atvieglotu piekļuvi tirgum, vienlaicīgi uzsverot to saskaņoto standartu piemērošanas brīvprātību, kuros izvirzīts pieņēmums par atbilstību direktīvas veselības un drošības pamatprasībām, ir jāveic pasākumi, lai nodrošinātu standartu savlaicīgu pieejamību ražotājiem un uzstādītājiem, jo īpaši MVU.

Liftu nozarē ir labi organizēti forumi, kurus var izmantot, lai ieviestu pasākumus, kas paredzēti direktīvas īstenošanas un darbības uzlabošanai, proti:

- darba grupa liftu jautājumos (Liftu DG),
- tirgus uzraudzības iestāžu liftu administratīvās sadarbības grupa (Liftu AS) un
- liftu paziņoto struktūru koordinācijas grupa (Liftu PS).

Tādējādi, reaģējot uz novērtējuma konstatējumiem, Komisija veiks šādus pasākumus:

- attiecībā uz atsevišķu definīciju neskaidrību — Komisija pastiprinās koordinācijas centienus Liftu DG ietvaros, lai precizētu direktīvas terminoloģiju, piemēram, saistībā ar tādiem terminiem kā "uzstādītājs", "laišana tirgū" un "nodošana ekspluatācijā", kā to prasa ieinteresētās personas;

- attiecībā uz iepriekšējo apstiprinājumu — Komisija izvirzīs šo jautājumu izskatīšanai Liftu AS, lai uzlabotu koordināciju starp dalībvalstīm ar mērķi panākt saskaņotāku un vienotāku tādas "iepriekšējā apstiprinājuma" procedūras piemērošanu, kas paredzēta direktīvas I pielikuma 2.2. punkta pēdējā daļā, lai nodrošinātu pilnīgu pārredzamību un uzlabotu juridisko noteiktību;

- attiecībā uz liftu pieejamību invalīdiem — Komisija sīkāk precizēs robežu starp direktīvas liftu pieejamības prasībām un valstu tiesību aktiem par ēku un būvju pieejamību, izvirzot šo jautājumu izskatīšanai Liftu DG. Jo īpaši uzmanība tiks pievērsta dažādiem liftu uzstādīšanas un lietošanas nosacījumiem, piemēram, atkarībā no ēkas veida un tā funkcijas, stāvu līmeņa utt.

Tiklīdz to apstiprinās Liftu DG, tiks ieviesti uzlabotie un jaunie norādījumi par noteikumiem, kuri novērtējumā atzīti par neskaidriem, kā grozījumi Liftu rokasgrāmatā, kas ir galvenais atsauces dokuments direktīvas interpretācijas un īstenošanas atbalstam;

- attiecībā uz tirgus uzraudzību — Komisija rūpīgi uzraudzīs visās dalībvalstīs direktīvas ieviešanu un Liftu AS darbību. Tā arī ierosinās saskaņotas darbības kompetentu tirgus uzraudzības iestāžu (TUI) sadarbības ietvaros.

  Komisija mudinās Liftu AS dalībniekus izplatīt starp kompetentajām TUI sīkāku informāciju par to attiecīgajām valsts tirgus uzraudzības programmām un negadījumu statistikas avotiem un aicinās šo grupu izpētīt iespējamo sinerģiju. Komisija turpinās pievērst uzmanību sekmīgas TUI sadarbības veicināšanai, lai nodrošinātu, ka tirgū tiek laisti tikai atbilstīgi lifti un liftu drošības sastāvdaļas un ka tiek saglabāta godīga konkurence.

Komisija arī norāda, ka tās "preču tiesību aktu kopuma" priekšlikums[19] ietver priekšlikumu par jaunu regulu tirgus uzraudzības jomā, kuras mērķis, cita starpā, ir stiprināt TUI un muitas darbinieku veiktos kontroles pasākumus, lai novērstu nedrošu produktu laišanu Savienības tirgū;

- attiecībā uz standartizācijas procesu — Komisija, lai nodrošinātu tādu saskaņotu standartu savlaicīgu pieejamību, kuros izvirzīts pieņēmums par atbilstību direktīvas VDP, ir jau veikusi nepieciešamos pasākumus, lai atbalstītu un palielinātu tās iesaisti standartu izstrādes procesos. Ar jauno Standartizācijas pieprasījumu M/549[20] ir nodrošināti vajadzīgie instrumenti, lai uzraudzītu un vadītu saskaņoto standartu sagatavošanu direktīvas atbalstam. Īpaši centieni tiks vērsti uz to, lai efektīvi īstenotu darbības, kas ļauj uzlabot pārredzamību, stiprināt tiesisko noteiktību un paātrināt standartu pieņemšanu atbilstīgi Komisijas paziņojumam par saskaņotajiem standartiem[21].

[19] Preču tiesību aktu kopums: priekšlikums regulai par atbilstību ES tiesību aktiem par produktiem un to izpildi — ES produktu atbilstības tīkls (COM(2017) 795).

[20] Komisijas 2016. gada 21. septembra Īstenošanas lēmums "*A standardisation request to the European Committee for Standardisation as regards lifts and safety components for lifts in support of Directive 2014/33/EU of the European Parliament and of the Council*" (C(2016) 5884 *final*).

[21] Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai "Saskaņotie standarti: lielāka pārredzamība un juridiskā noteiktība pilnībā funkcionējošam vienotajam tirgum" (COM(2018) 764 *final*).